

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ταμείο Ασύλου Μετανάστευσης
και Ένταξης

ΕΜΦΥΛΗ ΒΙΑ, ΨΥΧΟΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Βασιλική Θεοχαρίδου
Κοινωνική Λειτουργός (Msc, PhD)

ΕΟΔΥ (Τμήμα Μετακινούμενων Πληθυσμών,
Επιστημονική Ομάδα - PHILOS II)

Συνοπτική περιγραφή του θέματος

- Θεωρητικό εννοιολογικό πλαίσιο
- Ορισμός/Νομικό πλαίσιο
- Τύποι έμφυλης βίας
- Προσφυγικό πλαίσιο και έμφυλη βία
- Επιπτώσεις
- Τρόποι διαχείρισης/καλές πρακτικές

Τι είναι η έμφυλη βία (Π.Ο.Υ., 2002:10)

- Καθημερινό – παγκόσμιο φαινόμενο
- Σύνθετο – πολυπαραγοντικό κοινωνικό-πολιτικό φαινόμενο
- Η έμφυλη βία θεωρείται παγκοσμίως ως παραβίαση των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων (IASC, 2015)
- «η βία που στρέφεται εναντίον μιας γυναίκας ή που επηρεάζει δυσανάλογα τις γυναίκες» (Άρθρο 3.δ, Σύμβαση της Κων/πολης)

Από πού προέρχεται;

- Πηγάζει από την ιστορικά διαπιστωμένη ανισότητα στις σχέσεις κοινωνικής ισχύος/εξουσίας μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Βιολογικό φύλο vs Κοινωνικό φύλο

- Βιολογικό φύλο

- Αναφέρεται στα βιολογικά/ανατομικά χαρακτηριστικά του ατόμου.
- Δεν αλλάζει πλην της χειρουργικής επέμβασης.

- Κοινωνικό φύλο

- Αναφέρεται στις διαφοροποιήσεις μεταξύ ανδρών/γυναικών, υπόκειται σε κοινωνικές αλλαγές.
- Καθορίζεται και μεταβάλλεται από κοινωνικούς παράγοντες.

Μορφές - Τύποι GBV

- Σεξουαλική βία (SGBV)
- Φυσική βία
- Παραδοσιακές πρακτικές
- Συναισθηματική και ψυχολογική βία
- Κοινωνικο-οικονομική βία

Gender-based violence more common than you think

In the European Union, since the age of 15:

1 in 3

women has experienced
physical and/or
sexual violence

1 in 2

women has experienced
sexual harassment

1 in 20

women has been **raped**

1 in 5

women has experienced
stalking

95%

of victims **trafficked**
for **sexual exploitation** in the EU are women

28^η Έκθεση Γ.Γ.Δ.Ο.Π.Ι.Φ. (2018-2020)

- 1. Ψυχολογική βία
- 2. Παρακολούθηση με κακόβουλη πρόθεση/Stalking
- 3. Φυσική βία
- 4. Σεξουαλική βία (βιασμός)
- 5. Αναγκαστικός γάμος
- 6. Α.Γ.Γ.Ο./FGM
- 7. Αναγκαστική έκτρωση και αναγκαστική στείρωση
- 8. Σεξουαλική παρενόχληση
- 9. Εγκλήματα 'τιμής'

Συναίνεση

- Συναίνεση μετά από ενημέρωση σημαίνει να κάνει κανείς μια ελεύθερη επιλογή μεταξύ ατόμων που η σχέση τους είναι ισοδύναμη.
- Παιδιά < 18 ετών δεν μπορούν να συναινέσουν για σεξουαλικές σχέσεις, για κλειτοριδεκτομές ή αναγκαστικούς γάμους.
- Ο πολιτισμός, τα έθιμα, η θρησκεία, οι παραδόσεις ή η ούτως αποκαλούμενη «τιμή» δεν εκλαμβάνονται ως δικαιολογία για οποιεσδήποτε πράξεις βίας (Σύμφωνο Κων/πολης)

Ποιοι μπορεί να ασκούν βία

- Σύζυγοι-σύντροφοι-άτομα σε σχέση, γείτονες
- Γυναίκες μέλη της οικογένειας
- Άτομα της κοινότητας με επιρροή (δάσκαλοι, ηγέτες) δυνάμεις ασφάλειας, στρατιώτες, αστυνομικοί, κλπ.)
- Μέλη ανθρωπιστικών οργανώσεων (διεθνών, εθνικών, κλπ.)
- Ομοεθνείς
- Συγγενείς (αδέρφια, θείοι, γονείς κλπ.)
- Οποιοσδήποτε είναι σε θέση εξουσίας

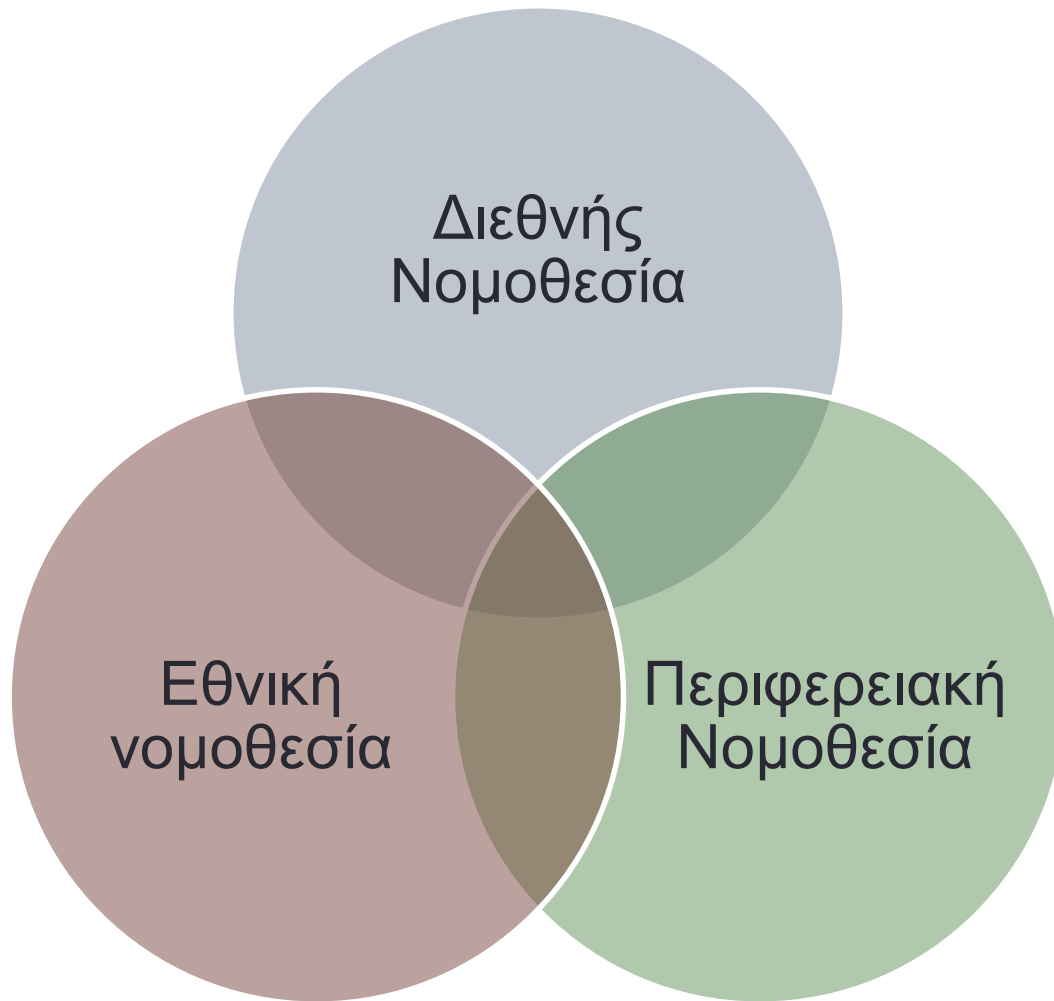
Έμφυλη βία στο προσφυγικό πλαίσιο

- Γυναίκες μετανάστριες ή πρόσφυγες/αιτών άσυλο έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να υποστούν βία και έχουν λιγότερες δυνατότητες να υπερασπιστούν τον εαυτό τους.
- Παιδιά, ειδικά παιδιά που ταξιδεύουν μόνα, Unaccompanied minors (UAMs)
- Γυναίκες, ασυνόδευτες γυναίκες χωρίς ανδρική προστασία γυναίκες επικεφαλής οικογενειών
- Άτομα με προβλήματα ψυχικής υγείας/αναπηρίες
- Άτομα ΛΟΑΤΚΙ/LGBTQI
- Αγόρια και κορίτσια 18+
- Αιτούντες άσυλο/πρόσφυγες

Βασικά ζητήματα στο προσφυγικό περιβάλλον (Lethi *et.al.*, 2020)

- Συνεχές βίας (χώρα προέλευσης, ταξίδι, χώρα υποδοχής)
- Δευτερογενής θυματοποίηση (Logar & Vargovar, 2015)
- Πολλαπλές, τραυματικές και μακροχρόνιες εμπειρίες
- Ανασφαλής κατάσταση διαμονής
- Αβεβαιότητα σε σχέση με το νομικό status
- Έλλειψη ευκαιριών και ελλιπείς υποδομές και υπηρεσίες απόκρισης

Βασικά νομικά πρότυπα και νομικές πράξεις

Νομικό πλαίσιο

- Σύμβαση Ο.Η.Ε. για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών (1971)
- Σύμβαση για το καθεστώς των προσφύγων (1951)
- Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού (1989)
- Σύμβαση της Κων/πολης (2011)
- Εθνική νομοθεσία σε θέματα περί ασύλου - ποινικός κώδικας 2006 για ενδοοικογενειακή βία (άρθρο 322-353)

Σύμβαση Κων/πολης

Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να παράσχουν τριών ειδών υπηρεσίες, σημαντικές για την υποστήριξη και προστασία των γυναικών θυμάτων βίας:

- 1) Γενικές υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων (ξενώνες, τηλεφωνικές γραμμές υποστήριξης, οικονομική βοήθεια, στέγαση, εκπαίδευση επιμόρφωση και βοήθεια στην εύρεση εργασίας),
- 2) Υπηρεσίες φροντίδας υγείας (συμβουλευτική/ υποστήριξη)
- 3) Νομική βοήθεια/υποστήριξη

Παράλειψη

- Άνδρες θύματα έμφυλης βίας, είναι σχεδόν αόρατοι, με λιγότερες ευκαιρίες να φτάσουν στις υπηρεσίες σε σχέση με τις γυναίκες (Διοτίμα, 2019).
- Αυξημένος κίνδυνος σεξουαλικής βίας υπάρχει όχι μόνο μεταξύ γυναικών αλλά ανδρών και ανηλίκων.

Σημαντική συμπερίληψη του νόμου!

Ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς όλες/οι δικαιούνται πρόσβαση σε υπηρεσίες και υποστήριξη.

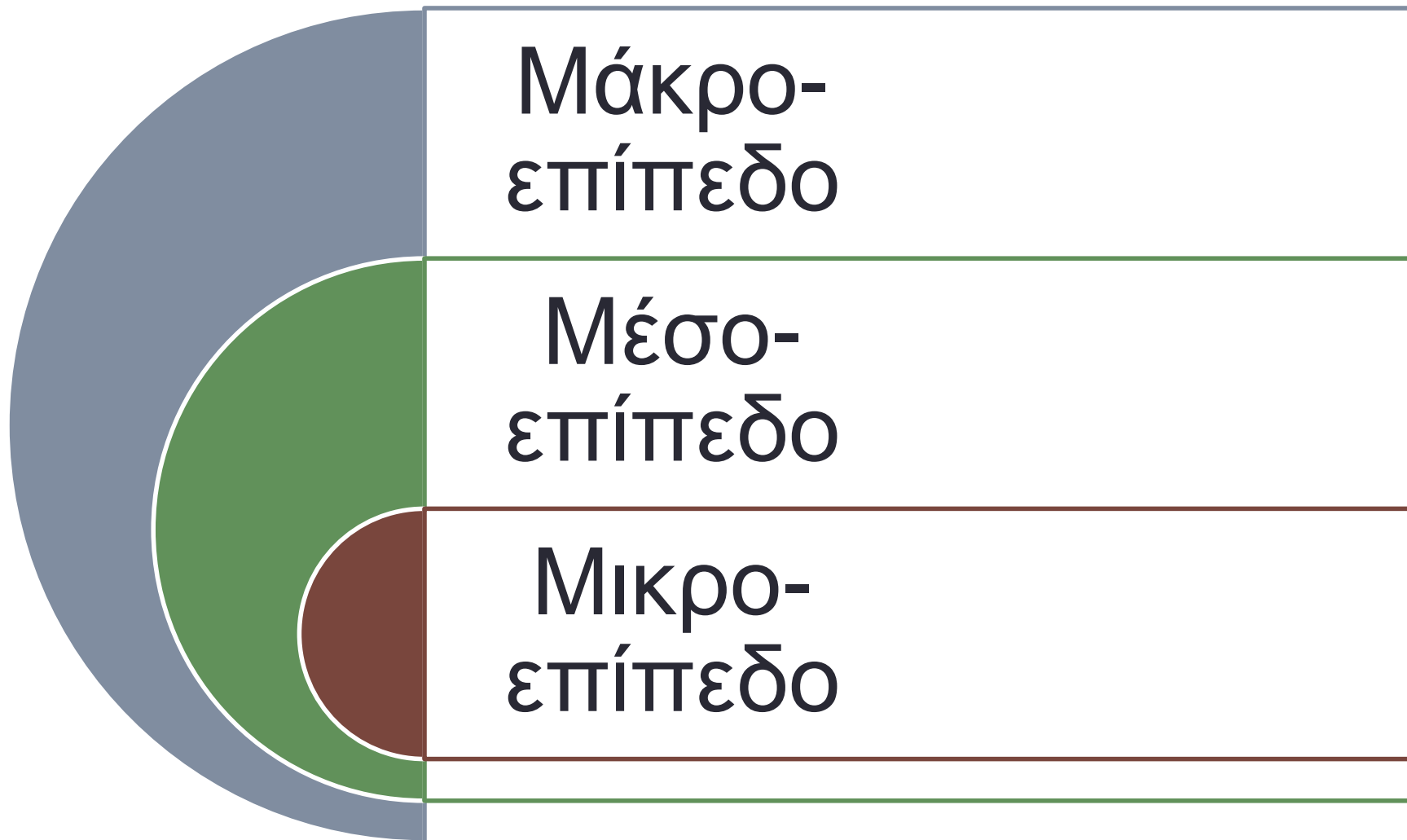
Σε περιπτώσεις επιζώντων χωρίς έγγραφα, η απέλαση δεν επιτρέπεται. Ακόμη και αν δεν έχουν τα απαραίτητα χαρτιά, μπορούν να το αναφέρουν στις αρχές.

Εάν υπάρχουν ανήλικα παιδιά στην οικογένεια, δικαιούνται υποστήριξης και προστασίας.

Οικολογικό Μοντέλο (Π.Ο.Υ. 2002)

Κοινωνικές επιπτώσεις

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

- Σωματικές επιπτώσεις
- Τραυματισμοί
- Αναπαραγωγική υγεία

- Ψυχοσωματικές επιπτώσεις

- Ψυχολογικές διαταραχές
- Κατάθλιψη
- PTSD
- Αυτοκτονικός ιδεασμός
- Εθισμοί

Οικονομικές επιπτώσεις

- Έμμεσο και άμεσο οικονομικό κόστος για τα θύματα.
- Απώλεια εισοδήματος λόγω χωρισμού από τον/την σύζυγο.
- Υποβαθμίζεται η ποιότητα ζωής.
- Η μετανάστευση στις χώρες υποδοχής μπορεί να οδηγήσει σε έκθεσή τους σε εμπορία ανθρώπων.
- Άνδρες-πρόσφυγες δυσκολία πρόσβασης σε απασχόληση στην χώρα υποδοχής.
- Το οικονομικό βάρος έχει επίπτωση στην υγεία και στην κοινωνικοποίηση.

Διαχείριση Παράγοντες κινδύνου

- Παράγοντες που σχετίζονται με το προσωπικό ιστορικό
- Παράγοντες που σχετίζονται με τις οικογενειακές σχέσεις
- Κοινωνικο-οικονομικοί παράγοντες
- Συναισθηματικοί παράγοντες
- Γνώσεις πολιτισμικού περιεχομένου
- Ασφάλεια θυμάτων και προσωπικού

Βασικές αρχές

Διαχείριση

- ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ
- Κάποιες μορφές έμφυλης βίας είναι δύσκολο να εντοπιστούν
- Ταυτοποίηση με τη χρήση κατάλληλων εργαλείων (π.χ. GBV screening)
- Ενημέρωση για τις επιλογές που υπάρχουν με απλό και ξεκάθαρο τρόπο
- Ασφάλεια του θύματος (άμεσες ενέργειες)
- Στήριξη με γνώμονα τις ανάγκες (ΨΧΚ. Ιατρική, Νομική, κλπ)

Εμπόδια

- Άρνηση αποδοχής της κατάστασης
- Μειωμένη αντίληψη της αναγκαιότητας της καταγγελίας (ιδιωτικό και ευαίσθητο θέμα).
- Γλωσσική ανεπάρκεια, έλλειψη εμπιστοσύνης προς το προσωπικό.
- Φόβος για τις αρχές και την πληθώρα φορέων που εμπλέκονται.
- Πίεση από οικογένεια και κοινότητα (απειλές, εκφοβισμός, κλπ.)
- Περιορισμένη πρόσβαση σε υπηρεσίες Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας

Να μην ξεχνάμε!

- Οι άνθρωποι που έχουμε απέναντί μας δεν είναι απλώς θύματα
- Έχουν δυνατά σημεία
- Ανθεκτικότητα
- Έχουν αναλάβει πρωτοβουλίες και έχουν πάρει θαρραλέες αποφάσεις
- Να σεβόμαστε τις επιθυμίες τους

Έμφυλη βία σε ανήλικα

- Μέριμνα για θέματα ασφάλειας και γονεϊκότητας
- Αναφορά (ενημερώνουμε εισαγγελέα ανηλίκων)
- Ένας βασικός επαγγελματίας διαχείρισης (προς αποφυγή επανατραυματισμού)
- Καταγραφή περιστατικού/υποστήριξη

Αντιμετώπιση (Οικολογικό μοντέλο)

- Πρόληψη
- Κοινοτικές παρεμβάσεις (info-sessions με θύτες, θύματα που θέλουν να λειτουργήσουν ενδυναμωτικά στην κοινότητα)
- Παρεμβάσεις γονικής μέριμνας
- Αλλαγή στον τρόπο σκέψης (εξάλειψη στερεοτύπων κλπ.)

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

- Εγκαθίδρυση ενός συντονιστικού μηχανισμού μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων για την παρακολούθηση παρεμβάσεων των κρατικών φορέων όπως Γ.Γ.Ι.Φ., Κ.Ε.Θ.Ι., Ε.Ο.Δ.Υ., ΥΠ.Υ.Τ., Κ.Υ.Τ., όπως επίσης Διεθνών Οργανισμών και Μ.Κ.Ο..
- Ενιαίο πρωτόκολλο διαχείρισης
-
- Καθιέρωση σαφούς συστήματος παραπομπών κατά τη διάρκεια έκτακτων αναγκών.
- Εποπτεία προσωπικού

Ευχαριστώ!!!